

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан механіко-технологічного факультету

Вячеслав БРАТІШКО

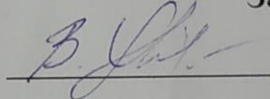
«25» 05 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
міжнародних відносин і суспільних наук

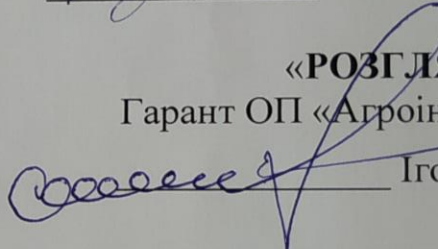
Протокол № 9 від 17 квітня 2024 р.

Завідувач кафедри

 Вікторія ХВИСТ

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Агроінженерія»

 Ігор СІВАК

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛОГІЯ**

Галузь знань: 20 «Аграрні науки і продовольство»

Спеціальність: 208 «Агроінженерія»

Освітня програма: «Агроінженерія»

Механіко-технологічний факультет

Розробник: Калуга В.Ф., доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
Соціологія

Спеціальність, освітній ступінь, освітня програма		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	208 «Агроінженерія»	
Освітня програма	«Агроінженерія»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2024-2025 н.р.	2024-2025 н.р.
Семестр	5	_____
Лекційні заняття	15 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	8 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	60 год.	76 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	2 год. 4 год.	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяти формуванню системи цілісних базових та корекції вже наявних у студентів уявлень про соціальну сферу, представлену за посередництва соціальних інститутів, явищ та процесів, а також про особливості відносин та взаємодії в межах соціальної сфери з огляду на соціальні статуси та ролі; відповідних набутим системним уявленням умінь і навичок в розрізі розширення самоусвідомлення та критичного підходу до осмислення соціальної дійсності.

Завдання: сформуванню чітке системне уявлення про соціальну сферу як ключову умову і обставину становлення та існування людини на основі набуття аргументованих уявлень про соціальні групи, людину як соціальну істоту, методи здійснення соціального моніторингу, замірів громадської думки та соціологічних досліджень загалом; ознайомити з результатами наукових досліджень у в розрізі соціальної сфери; ознайомити з особливостями провадження соціально-значимої діяльності та функціонування соціальної сфери; поглибити рівень громадянської культури, зокрема в контексті реалізації громадянських прав, а також засвідчення громадянської позиції. сприяти розширенню світогляду та оперативних можливостей майбутнього фахівця у сфері соціального моделювання та управління.

У результаті вивчення навчальної дисципліни слухача має сформуватися **цілісне глибоке уявлення** про:

- ✓ об'єкт, предмет і методи соціології як науки;
- ✓ основні поняття і категорії дисципліни;
- ✓ соціальну сферу як простір і процес організації взаємодії членів спільноти;

- ✓ особливості функціонування соціальних інститутів та громадських і соціальних утворень за умов, що відповідають певним стилям колективного існування, формам державного устрою і правління;
- ✓ сутність колективного існування, соціальних відносин і процесів;
- ✓ ситуацію людини і громадянина, їх потенціал та межі можливого в соціальній сфері;
- ✓ місце і значення соціальних інститутів, колективних формувань та утворень у житті країни й окремої людини;
- ✓ сенс й основні напрямки поступу людства, геополітичну обстановку;
- ✓ особливості організації і життєдіяльності української спільноти;

вміти:

- ✓ чітко оперувати й володіти її основним понятійно-категоричними апаратом;
- ✓ розпізнавати різні види соціальних відносин, специфіку та місце влади у життєдіяльності людини та спільноти, її сутність, структуру, ознаки та функції;
- ✓ орієнтуватися в проблемах соціальної стратифікації, формування соціальних рухів та утворень;
- ✓ виділяти теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти системного уявлення щодо соціальної сфери, усвідомлювати їхню роль і функції в підготовці соціально значимих рішень, у забезпеченні особистісного внеску в суспільно-політичне життя;
- ✓ давати характеристику й оцінки діям різних соціальних інститутів, лідерів громадської думки та так званих еліт позицій загальнонаціональних інтересів;
- ✓ опанувати навички на рівні громадської культури, вміння застосовувати набуті системні уявлення у професійній і громадській діяльності.

Загалом студент має усвідомлювати цілісність соціального простору, взаємообумовленість процесів у ньому, взаємовплив та взаємозв'язок людини і спільноти; розрізняти поверхневий та глибинний рівні функціонування соціальних інститутів, декларовані та приховані мотиви активності представників спільноти, у т.ч. наділених владними повноваженнями; спиратися на верифіковану інформаційну базу під час формування висновків та завжди апелювати до критичного мислення як основоположного принципу.

Набуття компетентностей:

- інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі агропромислового виробництва, що передбачає застосування певних знань та вмінь, технологічних методів та прийомів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.

ЗК 9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

- спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 13. Здатність організувати роботу та забезпечувати адміністративне управління виробничими підрозділами, які здійснюють технічне забезпечення агропромислового виробництва відповідно до реалізації правових вимог безпеки життєдіяльності і охорони праці;

аналізувати показники техногенних та природних небезпек, а також планувати і виконувати відповідні захисні заходи.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

ПРН 1. Володіти гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями; формулювати ідеї, концепції з метою використання у професійній діяльності.

ПРН 25. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

3.– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;

4.– скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	Т-і	Ус-о	у тому числі					У-го	у тому числі				
			л	п	лб	ід	ср		л	п	лаб	інд	ср
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Феномени дослідницької цікавості в розрізі соціології													
1. Наука та пізнання, соціологія як наукова сфера	1	10	1	1			8	11	1				10
2. Соціальні інститути та формування	2	12	2	2			8	11	1				10
3. Стратифікація спільноти: підстави, критерії, структурні формування та механізми консолідації	3	12	2	2			8	11	1	1			9
4. Соціалізація людини як перманентний процес становлення людини	4	12	2	2			8	11	1	1			9
Разом за змістовим модулем 1		46	7	7			32	44	4	2			38
Змістовий модуль 2. Суть людської активності через призму соціології													
5. Природа людської активності, її різновиди, спонукальні механізми, мотиваційна сфера	5	11	2	2			7	12	1	1			10
6. Норма і відхилення від норми (девіація), їх функціональне навантаження, способи прояву; механізми	6	11	2	2			7	12	1	1			10

профілактики і нейтралізації девіантної поведінки													
7. Конфлікти як атрибут (соціального) буття: причини, різновиди, механізми управління і розв'язання	7	11	2	2			7	11		2			9
8. Соціальне управління та маніпулювання: природа, функціональне навантаження, різновиди; механізми протидії маніпулюванню	8	11	2	2			7	11		2			9
Разом за змістовим модулем 2		44	8	8			28	46	2	6			38
Усього годин		90	15	15			60	90	6	8			90

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Наука та пізнання, соціологія як наукова сфера	1
2.	Соціальні формування та інститути	1
3.	Стратифікація спільноти: підстави, критерії, структурні формування та механізми консолідації	1
4.	Соціалізація людини як перманентний процес становлення людини	1
5.	Природа людської активності, її різновиди, спонукальні механізми, мотиваційна сфера	1
6.	Норма і відхилення від норми (девіація), їх функціональне навантаження, способи прояву; механізми профілактики і нейтралізації девіантної поведінки	1
7.	Конфлікти як атрибут (соціального) буття: причини, різновиди, механізми управління і розв'язання	1
8.	Соціальне управління та маніпулювання: природа, функціональне навантаження, різновиди; механізми протидії маніпулюванню	1

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Наука та пізнання, соціологія як наукова сфера	8
2.	Соціальні формування та інститути	8
3.	Стратифікація спільноти: підстави, критерії, структурні формування та механізми консолідації	8
4.	Соціалізація людини як перманентний процес становлення людини	8
5.	Природа людської активності, її різновиди, спонукальні механізми, мотиваційна сфера	7
6.	Норма і відхилення від норми (девіація), їх функціональне навантаження, способи прояву; механізми профілактики і нейтралізації девіантної поведінки	7
7.	Конфлікти як атрибут (соціального) буття: причини, різновиди, механізми управління і розв'язання	7

8.	Соціальне управління та маніпулювання: природа, функціональне навантаження, різновиди; механізми протидії маніпулюванню	7
----	---	---

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- захист практичних робіт;
- інші види.

6. Методи навчання

При вивченні курсу «Соціологія» застосовуються 3 групи методів навчання:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Перша група охоплює вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (розповідь, лекція); наочні (ілюстрація, презентація); практичні (вправи, групові та індивідуальні завдання). В межах самостійної роботи – робота з книгами, робота з методичними матеріалами, робота з Інтернет-джерелами, творчі завдання.

Під час вивчення курсу активно використовуються інтерактивні методи (при веденні лекцій та семінарських занять) та проблемно-пошукові методи навчання (як при веденні аудиторних занять, так і при організації самостійної роботи студентів).

Що стосується методів стимулювання і мотивації навчання, то досвід підтверджує ефективність навчальних дискусій.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проєкти;
- реферати, есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{нр}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}$

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3805>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- програма навчальної (виробничої) практики навчальної дисципліни (якщо вона передбачена навчальним планом).

10. Рекомендована література

1. Амджадін Л. (2007). Трансформаційні зміни інституту сім'ї та шлюбних відносин в українському суспільстві: гендерний аналіз / Л. Амджадін // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – № 3. – С. 60-74.
2. Артюшина Катерина. (2021). Фейкова підміна особистості: пошук вигоди чи спосіб психологічного захисту / Вісник Національного авіаційного університету. – № 19 – с. 24-29.
3. Байдалакіна А. (2007). Теоретичні проблеми визначення поняття «сім'я» в умовах розвитку суспільних наук / А. Байдалакіна // Підприємництво, господарство і право. – № 3. – С. 52-54.
4. Бовка А. (2004). Довіра до соціальних інститутів / А. Бовка // Соц. психологія. – № 2. – С. 90-99.
5. Бурега В.В. (2001). Суспільство в період транзиції: управлінський контекст / В.В. Бурега. – Донецьк : ДонДАУ. – 170 с.
6. Іщенко О.М. (2021). Ольфакторна інформаційність в комунікативному полі // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету: [збірник]. – 2021. – Випуск. 34. – С.156-162.
7. Калуга В.Ф. (2020). Міжнародна інформація у професійній діяльності : навчальний посібник / В.Ф. Калуга – Київ : НУБіП України. – 188 с.
8. Калуга Володимир. (2019). Функціональне навантаження культури та мистецтва у бутті людини з огляду на екзистенціальний прагматизм / Філософія освіти. Philosophy of Education. – Том 24, № 1. – 142-153 с.
9. Калуга В.Ф. (2018). Основи світової політики: навчальний посібник / В.Ф. Калуга. – К. : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України. – 132 с.
10. Калуга В.Ф. (2018). «Конструкція» людини з точки зору функціонального підходу до розрізнення її колективного та індивідуального начал / Філософія публічного управління. Науково-практичний журнал. – № 2, 2018. – с.13-19.
11. Калуга В.Ф. (2017). Світова політика: від сукупності чинників до цілісного феномену / В.Ф. Калуга // Вісник аграрної історії. – К. : ТОВ Тім-Сервіс. – Випуск 21-22. – 243-248 с.
12. Калуга В.Ф. (2014). Суспільство як джерело девіантної поведінки та стимулятор агресії / В.Ф. Калуга // Наук. записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філософія / ред. колегія : І.Д.Пасічник, М.О. Зайцев та ін. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія». – Вип. 16. – С. 41-46.
13. Ківенко Н.В. (2002). Девіантна поведінка: сучасна парадигма / Н.В. Ківенко. – Ірпінь : Акад. ДПС України. – 267 с.
14. Кузьменко Т.М. (2019). Соціологія / Т.М. Кузьменко // К. : Центр навчальної літератури. – 352 с.
15. Макеев С. (2003). Соціальні інститути: класичні тлумачення й сучасні підходи до вивчення / С. Макеев // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – № 4. – С. 5-20.
16. Многоликая глобализация (2004). / Под ред. П. Бергера, С. Хантингтона: Пер. с англ. – М.: Аспект Прес. – 379 с.
17. Осовський В.Л. (2000). Громадська думка про соціополітичний устрій України / В.Л. Осовський // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – № 4. – с. 56-68.

18. Підходи до класового аналізу. (2019) / За ред. Е. О. Райта; переклад з англ. О. Симончук. Київ : Інститут соціології НАН України. – 287 с.
19. Радимен Вільям. (2013). Плуг, мор і нафта: як людство здобуло контроль над кліматом / Вільям Радимен ; пер. з англ. Тараса Цимбала. – Київ : Ніка-Центр. – 271 с.
20. Савченко Л.А. (2001). Соціальне управління -особливий вид управління / Л.А. Савченко // Держава і право. Юрид. і політ. науки. – К. – Вип. 13. – С. 160-165.
21. Семигіна Т. (2004). Традиційні моделі соціальної політики в умовах глобалізації / Т. Семигіна // Людина і політика. – № 1. – С. 134-143.
22. Соціологія : підручник (2010) / М.П. Требін, В.Д. Воднік, ГП. Клімова та ін.; за ред. М.П. Требіна. – Х. : Право. – 224 с.
23. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір. (2017) / За наук. ред. М.О. Шульги. – Київ: Інститут соціології НАН України. – 198 с.
24. Теоретики світової соціології: життя та творчий спадок. (2015) / (Путівник портретною галереєю Інституту соціології НАН України); за ред. акад. НАН України, проф., д.е.н. В. Ворони. – Київ: Інститут соціології НАН України. – 301 с.
25. Тур М.Г. (2006). Некласичні моделі легітимації соціальних інститутів / М.Г. Тур. – К. : ПАРАПАН. – 394 с.
26. Чижова О.М. (2001). Сучасні соціологічні теорії конфліктів та шляхи досягнення консенсусу / О.М. Чижова // Держава і пра-во. Юрид. і політ. науки. – Вип. 13. – С. 498-504.
27. Шульга М.О. (2003). Метаморфози українського суспільства – К.: ІС НАНУ. – 261 с.
28. Юрченко Ю. (2005). Соціальний захист населення як об'єкт соціального управління / Ю. Юрченко // 36. наук. пр. НАДУ при Президентові України. – № 1. – С. 470-478.
29. Ishchenko O. (2023). Crisis of ideology in political discourse. Grail of science. International scientific journal, Austria, Ukraine. – 2023 – Vol. 25 MARCH P. 281–285.
30. Kaluha Volodymyr; Olena Ishchenko, Oleh Koliada; Viktoriia Puhach; Yuliia Sierova; Nataliia Yukhymenko; Lesia Levchenko. (2022). Philosophical analysis of the concept human situation – Wisdom, Yerevan. – 2022 – Vol 24 (No4) DECEMBER. P. 64 – 72 Puhach V.G., Ishchenko O.M. Information terrorism: interpretive and attributive analytics of the phenomenon // PNAP. Scientific Journal of Polonia University Peridyk Naukowy Akademii Polonijnej. – 2020 – Vol. 39 (No2) P. 284 – 292.
31. Sajtarly I., Ishchenko O. (2024). An Overview of The Civilizational Paradigm from The Angle of Structuralist Ideas // Актуальні проблеми філософії та соціології. 2024. Випуск №46. С. 85-90.
32. Sajtarly I., Ishchenko O. (2021). Narrative of ‘Civilization’ within Frameworks of Contemporary Philosophy of Culture. – “BEYTULHIKME. An International Journal of Philosophy”, Ankara. – 2021 – Vol 11 (No2) JUN. P. 735 – 751.